

TARTU ÜLIKOOLI EETIKAKESKUS

2007/2008. ÕPPEAASTA ARUANNE

August 2008

SISUKORD

ÜLEVAADE.....	3
TUNNUSTUSED	3
UUED GRANDID	4
TEADUSTEGEVUS.....	5
Esitatud taotlused	5
Jätkuvad teadusgrandid.....	7
Individaalsed teadusgrandid.....	7
Lõppenud teadusgrandid.....	7
Korraldatud teaduskonverentsid	7
Teaduslikud artiklid	9
Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel	9
Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine	11
ÕPPETEGEVUS.....	11
Sügissemester 2007.....	11
Kevadsemester 2008	11
ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS.....	12
Uued taotlused	12
Jätkuvad toetused	12
Interdistsiplinaarsed kollokviumid ja ettekanded	12
Eetikaveeb.....	13
Tõlkekogumik „Keskkonnaeetika võtmetekste“.....	13
Presidendi esseevõistlus.....	13
Kooliõpilastele suunatud üritused.....	14
KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE.....	14
Kirjastamistegevus.....	14
Raamatukogu	14
TÖÖTAJAD.....	15

ÜLEVAADE

Tartu Ülikooli eetikakeskus asutati 1. juunil 2001 interdistsiplinaarse üksusena Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskonna juures. Keskuse ülesanneteks on:

- organiseerida interdistsiplinaarset uurimistööd teadust, ühiskonda ja uurimistööd puudutavates eetikaküsimustes;
- suunata Eesti ühiskonda reflekteerima normide, väärtuste ja õigluse küsimuste üle, korraldades avalikke loenguid, kohtumisi, seminare, diskussioone;
- koordineerida ja parandada eetika õpetamist ülikoolis, valmistada trükiks ette eetikaõpikuid ja oluliste eetikaalaste tekstide kogumikke;
- arendada kontakte teiste eetikakeskustega ja organiseerida külalisesinejate kutsumist teistest ülikoolidest kodu- ja välismaal.

Eetikakeskus näeb oma ülesandena samuti eetika õpetamise korraldamist nii Tartu Ülikoolis kui väljaspool. Soovime aidata kaasa eetika õpetamisele gümnaasiumides. Eetikakeskus osaleb mitmetes rahvusvahelistes teaduslikes uurimisprojektides. Keskuse raamatukogus on rikkalik valik filosoofia- ja eetikaalast kirjandust, mis on kättesaadav nii teadlastele, üliõpilastele kui ka kõigile teistele huvilistele.

Alates 2007. aasta maist kuulub TÜ eetikakeskus filosoofiateaduskonna filosoofia osakonna ja sotsiaalteaduskonna semiootika osakonna baasil loodud *filosoofia ja semiootika instituudi* koosseisu. Käimas on uue statuudi koostamise protsess, et moodustada eetikakeskusest kui interdistsiplinaarsest üksusest konsortsium.

TUNNUSTUSED

- Eetikakeskuse juhataja prof. Margit Sutrop valiti 2.septembril Euroopa tippteadlasi ühendava *Academia Europaea* nõukogu liikmeks.
- Eetikakeskuse abijuhataja Prof. Toivo Maimets valiti UNESCO Rahvusvahelise Bioeetika Komitee aseesimeheks.
- Eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk on alates 2008.a. märtsist Eesti Bioeetika Nõukogu liige ja sekretär.

UUED GRANDID

- Sihtfinantseeritav teema: relativismi ja pluralism. Eetikakeskuse juhataja prof. Margit Sutrop juhib 2013. aastani kestvat sihtfinantseeritavat teemat „**Relativismi ja pluralismi kriitiline käsitlus tõe ja teadmise, normide ja vääruste suhtes**”. Projekti elluviimiseks saadud summa: 1 494 000.- EEK (2008. aastaks).
- Rahastamist leiab projekt „**Uued eetilised raamistikud geenivaramutele ja e-tervise andmebaasidele**” Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi ja Norra finantsmehhanismi teaduskoostöö toetuskeemi raames. Granti periood: 01.04.2008 – 31.12.2010, summa: 718 200.- EEK.
- Nordic Spaces grant „**The Nordic Model of Democracy: Diffusion, Competition, Europeanisation**“. Granti hoidja: Nicholas Aylott, Södertörn University College. Kestvus: 2008-2011, summa: 425 000.- EUR.
- Euroopa Nõukogu 7. raamprogrammi projekt „ETHICSWEB: Inter-connected European Information and documentation system for ethics and science: European Ethics Documentation Centre“. Projektis osaleb 17 partnerit, koordineerib German Reference Centre for Ethics in the Life Sciences (DRZE). 01.06.2008-28.02.2011; summa: 35 740.- EUR.
- **Riikliku väärtusarendusprogrammi ettevalmistavate tegevuste** ettevalmistamine. Leping Haridus- ja Teadusministeeriumiga kuni 31.12.2008, 2 300 000.- EEK.
- Haridus- ja Teadusministeerium eraldas Eesti Vabariigi 90 sünnipäeva tähistamiseks toimuva väärtuskonverentsi korraldamiseks sihtotstarbeliselt 180 000.- EEK. **Konverents „Ühiseid väärtusi hoides**“ toimub 26.09.2008 Tallinnas, Estonia talveaias.
- Nordforsi poolt kiideti heaks projekt „**Nordic-Baltic Focus in Philosophy of Medicine**“. Projekti koordinaator on Linköping University (koos Centre for Applied Ethics'iga). Projektis osalevad keskused Oslost, Kopenhaagenist, Helsingist, Reykjavikist, Tartust ning Vilniusest.
- Nordforsi poolt kiideti heaks projekt „**Nordic-Baltic Philosophy Research Network**“, mis pälvis Seed Money granti. Granti sai ka analüütilise ja kontinentaalse eetika seminar „**Research Training Course: Analytic and Continental Ethics**“. Mõlema projekti koordinaator on Helsingi Ülikool (Department of Social and Moral Philosophy, Dr. Olli Loukola)
- UNESCO poolt finantseeritav projekt „**Eetikavaramu: teadus- ja bioetika-alase info kogumine ja vahetamine kasutajatele Eestis ja rahvusvaheliselt**“. Kestvus 01.10.2007 – 31.10.2008; kogusumma 30 000.- USD.
- TÜ eetikakeskuse ja European Society for Philosophy of Medicine and Health Care (ESMPH) koostöös toimus 20-23.08.2008 rahvusvaheline konverents „**European Bioethics in a Global Context**“, mille läbi viimiseks saadi toetust Tartu Ülikoolilt (49 040.- EEK), Tartu linnavalitsuselt (22 500.- EEK) ja SA TÜ Kliinikumilt (20 000.- EEK). Konverentsil osales ca 170 väliskülast.
- NordForsk rahuldab taotluse korraldada doktorantidele suunatud seminar „**Ethical issues in medical and genetic research**“. Seminar toimus *The European Society for Philosophy and Medicine and Healthcare*

aastakonverentsi järel 2008. a. augustis Tartus. Granti hoidja on TÜ eetikakeskuse partner University of Iceland.

- „**Perekonnaseaduse eelnõu sotsiaalsete mõjude hindamine**”: Riigikantselei tellimus. Lõpp: 31.01.2008.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimisel valmistas eetikakeskus ette kavandatava riikliku programmi „**Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013**” taustamaterjalid. Kestvus 01.10.2007 – 31.01.2008; kogusumma 190 000.- EEK.
- 10.-15. septembril toimus õpikoda „**Bioethics in International Perspectives**” koostöös Karl Eberhard Tübingeni Ülikooli teaduskondadevahelise eetikakeskuse *Graduiertenkolleg*’iga „Bioethics”. Finantseeris *Deutsche Forschungsgemeinschaft*.

TEADUSTEGEVUS

Esitatud taotlused

ETF. Mais esitas prof. Sutrop uue taotluse ETFi grantiks „Väärtuspluralism bioetikas.“ Projekti eesmärgiks on uurida, kas bioetikas võiks väärtuspluralism olla sobiv alternatiiv universalismile ja relativismile. Kuna bioetikas puudub üksmeel väärtuskonfliktide lahendamise, sest tihti kuulutatakse üks või teine väärtussüsteem ülimuslikuks, keskendub käesolev projekt väärtuskonfliktide lahendamiseks sobivate viiside välja töötamisele. Granti kestvus 2009-2012, taotletav summa 1 000 000.- EEK.

Tippkeskus: Tartu Ülikooli riigiteaduste instituudi, filosoofia ja semiootika instituudi, ajaloo instituudi ning ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi koostöös esitati taotlus *Filosoofia, ühiskonnauuringute ja ideede ajaloo tippkeskuse* (FÜIAT) moodustamiseks. Tippkeskuse eesmärgiks on toimida Eesti humanitaar- ja sotsiaalteaduslike uuringute ning nende praktiliste rakenduste ning populariseerimise lipulaevana.

Uurimisrühmad:

„Demokraatliku esindatuse tüübid postkommunistlikes riikides”, prof. Vello Andres Pettai (TÜ riigiteaduste instituut);

”Relativismi ja pluralismi kriitiline käsitlus tõe ja teadmise, normide ja vääruste suhtes”, prof. Margit Sutrop (TÜ filosoofia ja semiootika instituut);

”Eesti kui kujunev info- ja tarbimisühiskond: sotsiaalne jätkusuutlikkus ja elukvaliteet”, prof. Peeter Vihalemm (TÜ meedia- ja kommunikatsiooni instituut);

”Ideede ja teooriate levik ja retseptsioon Baltimaades Rootsi ja Vene võimuperioodil (17. saj. -20. saj. algus)”, Pärtel Piirimäe (TÜ raamatukogu).

Tippkeskuse juhiks on prof Vello Pettai.

Taotluse periood: 01.02.2008-31.08.2015. Maht: 91 818 000 EEK

Taotlust kahjuks ei rahuldatud.

EL 7. raamprogrammi raames esitati 5 projektitaotlust:

1) OpEnGenE

Opening Estonian Genome Project for European Research Area programmi REGPOT raames. Tartu Ülikooli eetikakeskus pakub projekti raames

eetikakompetentsi, jagades teadmist nii teadusmaailma kui laiemal avalikkusega. Teadmiste vahetus ning teadlikkuse tõstmine toimub kolmel tasandil: korraldades rahvusvahelise eetikakonverentsi, võimaldades Eesti teadlatel osaleda rahvusvahelistel bioetika konverentsidel ning eetikaveebi kaudu. Projekti kestus: 3 aastat (positiivse otsuse korral alates 2009.a), summa: 34 860 EUR

Evalveerimisel saadi 13,5 punkti ning saadi üle läve, kuid on teada, et läbirääkimistele ei kutsuta.

2) RISE

Rising pan-European and International Awareness of Biometrics and Security Ethics. Koordineerija Centre for Science, Society and Citizenship (Itaalia). Partnerid: Aristotle University of Thessaloniki; Biometric Research Centre (Hiina); Center for Policy on emerging technologies (USA), Cesagen (Sbr), Global Security Intelligence (USA), European Biometric Forum (Iirimaa), Nasscom-DSCI (India), Natrional Cash Register Company (Sbr) ning Tartu Ülikooli eetikakeskus. Kestus: 2009-2011, summa: 48 800 EUR.

Evalveerimisel saadi 11,5 punkti ning ületati lävi, oodatakse kutset läbirääkimistele.

3) TECHNOLIFE

Transdisciplinary approach to the Emerging CHallenges of NOvel technologies: Lifeworld and Imaginaries in Foresight and Ethics. Koordineerija: University of Bergen. Partnerid: Univ. Autonomia de Barcelona; Cardiff University; Universite de Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines; University of Copenhagen; Lancaster University; European Commission - Joint Research Centre. Kestus: jaanuar 2009–september 2011.

Evalveerimisel saadi 14,5 punkti ning oodatakse kutset läbirääkimistele.

4) GenEU

Genetic Information in Employment and Insurance in the EU. Koordineerija: University of Crete. Partnerid: Centre for Biomedical Ethics and Law (Belgia); Institute of Biology and Medical Genetics Charles University of Prague; Centre for Science, Society and Citizenship (Itaalia); Athens University of Economics and Buisness; Dutch Genetic Alliance; Genetic Interest Group (Sbr); University of Brno ja Tartu Ülikooli eetikakeskus. Kestus: 2009-2010.

Projekt ei ületanud evalveerimisel läve. Teema ei vasta call'ile.

5) ConsumGen

Ethical Challenges of Consumer Genetics: Implications for European Policy and Regulations. Koordineerija: University of Iceland, Centre for Ethics. Partnerid: Ethox Centre, University of Oxford; Centre for Social Ethics and Policy, University of Manchester; Insitute of Social Reserach, University of Frankfurt; Department of Public Health and Primary Healthcare, University of Bergen; Medical Genetics Unit, San Pietro Hospital, Rome; Research Liaison Office, University of Iceland ning Tartu Ülikooli eetikakeskus. Kestus: 2009-2011, summa: 91 200 EUR.

Taotlus pälvis evalveerimisel 11,5 punkti ning ületas läve ning oodatakse kutset läbirääkimistele.

Eesti Bioetika Nõukogu: TÜ eetikakeskuse vanemteadur, Eesti Bioetika Nõukogu esimees prof. Arvo Tikk esitas taotluse Sotsiaalministrile. Taotluses soovitakse EBNI edasine tegevus käivitada TÜ eetikakeskuse baasil.

Praktilise filosoofia magistriprogramm. Magistriprogrammi „Practical Philosophy: Theories of Good Society“ esitati Nordforsk'ile aprilli alguses. Projekti koordineerib Helsingi ülikool ning projektis osalevad peale TÜ, Vytautas Magnus University, European Humanities University, Södertörn University Collage, University of Iceland, Tallinn University ning University of Latvia.

Jätkuvad teadusgrandid

1. Eesti Teadusfondi grant GFLFI 6099 „**Geenivaramute ja uute tehnoloogiate eetilised aspektid: individuaalsed versus kollektiivsed väärtused ning hüved**“, 2005-2008.

Individuaalsed teadusgrandid

1. Margit Sutrop, Konstanzi ülikool, uurimisstipendium juuli 2007.
2. Kristi Lõuk, osalemine 17.-21. mail Viinis toimival koolitusel „Ethical Aspects of Clinical Research“. Vienna School of Clinical Research stipendium.
3. Kristi Lõuk, osalemine 24.-26. juunil Oxfordis toimival konverentsil "Governing Biobanks. What are the challenges?" Wellcome Trusti ja European Science Foundationi toetus.

Lõppenud teadusgrandid

1. Sihtfinantseeritav projekt „**Normatiivsus: filosoofiliste aluste, ajalooliste allikate ja avaldumisvormide kriitiline käsitlus**“, 2003-2007. Maht suurenes, summa 2007ks aastaks on 773 000.- EEK.
2. Tartu Ülikooli ja SA Tartu Ülikooli Kliinikumi ekspertrühm „**Digitaaalse tervisealase projekti raames isikuandmete käitlemise alase eksperthinnangu andmine bio- ja meditsiinieetika kontekstis.**“ Kestvus: september 2006 – detsember 2007, 860 000.- EEK.

Korraldatud teaduskonverentsid

1. 10.-15. septembrini korraldasid Tübingeni Ülikooli ja Tartu Ülikooli eetikakeskused Tartus **bioetika alase doktorikooli**, mida juhatasid prof. dr. Eve-Marie Engels ja prof. dr. Margit Sutrop. Kokku peeti doktorikoolis 26 ettekannet. Eesti poolt esinesid ettekannetega prof. Margit Sutrop, dr. Kadri Simm, dr. Ants Nõmper, Ken Kalling, Taavi Lai, Piia Tammpuu ja Aive Pevkur. Doktorikooli programmi üheks osaks oli 13. septembril aset leidnud avalik seminar “Ethical and Legal Issues of Biotechnology and Biomedical

Research”, mille raames pidasid ettekande prof. Glenn McGee (Albany Medical College & University of Pennsylvania, USA), prof. David Townend (University of Sheffield, Sbr) ja prof. Toivo Maimets (TÜMRI). Seminari korraldamisele aitas kaasa Eesti Biotehnoloogia Liit.

2. **Konverents „Suveräänsus muutumises: suveräänsuse mõiste võimu ja õiguse pingeväljas”** 28.-29. septembril (korraldajateks Tartu Ülikooli õigusteaduskond, politoloogia osakond ja eetikakeskus). Konverents toob Tartusse üle 150 külalise nii Eestist kui USA-st, Suurbritanniast, Taanist, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Belgiast, Soomest jm. Üritus kuulub Tartu Ülikooli 375. aastapäevale pühendatud sündmuste sarja.
3. 1.-3. oktoobrini toimus traditsiooniline **Saksa-Eesti akadeemiline nädal *Academica XI***, kus sel aastal olid külalisteks Konstanzi ülikooli teadlased. *Academica* korraldamisel oli eetikakeskusel kandev roll: prof Margit Sutrop juhtis avaürituse raames diskussiooni „Eliitülikoolid ja massiline kõrgharidus”, Domus Dorpatensise ruumides viidi läbi saksa ja eesti üliõpilaste kohtumisõhtu ning toimus prof. Gereon Woltersi loeng „See, millest elu on tehtud: elusa filosoofilised kontseptsioonid”.
4. 23. mail toimus Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis **Eesti–Soome ühiskonverents „Mis on õnn?”** Ettekannetes võeti lähema vaatluse alla hoiakud ja väärtusmuustrid, mis aitavad kaasa püsivamale, sügavamale heaolule. Konverents toimus Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt tellitud väärtusarendustegevuste raames. Korraldajad: Tartu Ülikooli eetikakeskus, Soome Instituut Eestis. Konverentsi avasid prof. Margit Sutrop, Heidi Iivari ning proua Evelin Ilves. Ettekannetega esinesid prof. Tõnu Viik, prof. Markku Ojanen, prof. Esa Mangelaja ning dr. Anu Realo. Konverentsi ettekanded ilmusid 20.06.2008 kultuurilehes „Sirp“.
5. 5.-7. juunini toimunud Eesti filosoofia IV aastakonverentsi korraldas TÜ filosoofia ja semiootika instituut koostöös TÜ eetikakeskusega. Kolmepäevase konverentsi teemaks oli „Eesti filosoofia juured, võrsed ja õied“. Esmakordselt oli aastakonverents kolmepäevaline, millest esimene päev oli rahvusvaheline ning inglise keelne ning kus esinesid lisaks TÜ ja TLÜ õppejõududele mitmed väliskülalised, nende hulgas prof. Maija Kallinen (Oulu Ülikool), Dr dr Heiner Schwenke (Baseli Ülikool), Prof. Gottfried Gabriel (Jena Ülikool). Konverentsi ettekanded avaldatakse ajakirjas *Studia Philosophica Estonica*.

Teaduslikud artiklid

1. Sutrop, M.; Simm, K. 2008. Public and Private Interest in the Genomic Era: a pluralist approach. Gunning, J.; Holm, S. (toim.) *Ethics, Law and Society* (x - x). Ashgate Publishing Ltd (ilmumas)
2. Sutrop, M. Adam Smith on Human Nature, *Acta Philosophica Fennica*, 2007, 143-168. (*Acta Philosophica Fennica* erinumber „Human nature as the basis of morality and society”, mis ilmus ETF grantide nr 4618 ja 6099 tulemusena.)
3. M.Sutrop. Trust. *The Ethics and Governance of Human Genetic Databases*, Cambridge University Press, 2007, 190-198.
4. Simm, K. (2007). Benefit-Sharing: A Look at the History of an Ethics Concern. *Nature Reviews Genetics*, 7, 496.
5. Simm, K. (2007). Benefit-Sharing and Biobanks in V. Arnason, G. Arnason, R. Chadwick, M. Häyry (Toim.) „Ethics and Governance of Human Genetic Databases: European Perspectives.” (159 - 169). Cambridge: Cambridge University Press.

Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel

1. Margit Sutrop. Konverents *New Technologies in Humanities Research*. 03.09.2007.
2. Margit Sutrop. Seminar *The Impacts of National Identities for European Integration*. 09.09.2007.
3. Margit Sutrop. TÜ eetikakeskuse ja Tübingeni ülikooli bioetika ühisseminar *New technologies and ethics*. 10.09.2007.
4. Margit Sutrop. Ettekanne *Eesti kool ja väärtused Rocca-al-Mare Seminar* avamisel. 09.11.2007.
5. Margit Sutrop. Väärtusarenduse ümarlaud viiendal Eesti kodanikuühiskonna konverentsil *Hea kodanik - projekt või eluviis*. 22.11.2007.
6. Margit Sutrop. Ettekanne Vabariigi Presidendi Mõttekojas *Missugused eestlaste väärtused vajavad kaitset?* 27.11.2007.
7. Marko Ringo. Meisterõpetaja koolitus Rocca al Mare Seminaris. 3.-4.01.2008.
8. Margit Sutrop. Ettekanne *Millised on eestlaste väärtused?* Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse korraldatud rahvusvaheline mentorite päev. 24.01.2008.
9. Margit Sutrop. Ettekanne *Eesti kool ja noorte väärtused*. Haridusportaali www.haridusportaal.ee konverents, Pärnu. 01.02.2008.
10. Marko Ringo. Lasteaiaõpetajate koolitus *Multikultuursus ja eetika* Tartu lasteaias „Kannike”. 06.02.2008, 13.02.2008.
11. Margit Sutrop. Osalemine Integratsiooni riikliku programmi koostamise komisjoni koosolekul, Rahvastikuministri Büroo, Tallinn. 06.02.2008.
12. Margit Sutrop. Osalemine Euroopa Komisjoni 7. RP humanitaarteaduste nõuandva komisjoni istungil, Brüssel. 07.02.2008.
13. Margit Sutrop. Osalemine Vabariigi Presidendi Mõttekoja istungil, Tallinn. 27.02.2008.
14. Margit Sutrop. Ettekanne rahvusvahelisel konverentsil "Fiktsioon ja kujutluslikud pildid: tüpoloogid ja toimimine", Tartu. 04.04.2008.
15. Margit Sutrop. Osalemine Vabariigi Presidendi Mõttekoja istungil, Tallinn. 10.04.2008.

16. Margit Sutrop. Ettekanne Eesti kaitseväge kaplanite eetikakoodeksi teemalisel seminaril. Tartu. 11.04.2008.
17. Margit Sutrop. Ettekanne Euroopa Akadeemiate ühenduse ALLEA konverentsil Madridis, 16-21.04.2008
18. Margit Sutrop. Euroopa Komisjoni poolt korraldatud konverentsi „Ethics and e-Inclusion“ sessiooni juhatamine. Ljubljana, 11-13.05.08
19. Margit Sutrop. Osalemine Vabariigi Presidendi Mõttekoja koosolekul, Tallinn 03.06.2008
20. Margit Sutrop; Kristi Lõuk. Osalemine Eesti Bioetika Nõukogu koosolekul Tallinnas, 13.06.2008
21. Margit Sutrop; Kristi Lõuk. Osalemine „Ethicswebi“ projekti kick-off meetingul Bonn, 18.06.2008

Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine

Tööde juhendamine:

Dokoritööd:

Jaan Kangilaski, „Mõisteskeemid, tõlgitavus ja tõde“, juhendaja: prof. Margit Sutrop

Maili Karindi „Eesti eripedagoogide kutse-eeetika teoorias ja praktikas“, juhendaja Dr. Kadri Simm

Külli Keerus „Kontraktualismi võimalused keskkonnaeetikas“ juhendajad prof. Olli Loukola (Helsingi Ülikool) ja prof. Margit Sutrop

Aive Pevkur, „Elu lõpuga seotud filosoofilised probleemid meditsiinieetikas“, juhendaja: prof. Margit Sutrop

4+2 magitritööd:

Katrin Laas. „Privaatsuse põhjendamine isikuidentiteedi haldamise tehnoloogiate näite põhjal“, juhendaja prof. Margit Sutrop.

Kristi Lõuk. „Privaatsus kui väärtus bioeetikas“, juhendaja prof. Margit Sutrop.

3+2 magistritöö:

Roope Rotko. „Kommunitaarne solidaarsuse käsitlus argumendina Rawlsi poliitilise liberalismi vastu“, juhendaja dr. Kadri Simm.

ÕPPETEGEVUS

2007/2008. õppeaastal organiseeris eetikakeskus ülikoolis kursusi nii üliõpilastele kui kraadiõppuritele.

Sügissemester 2007

- Külli Keerus. *Pedagoogiline eetika*.
- Külli Keerus. *Keskkonnaeetika* (Tartu Ülikooli Türi Kolledž).

Kevadsemester 2008

- Margit Sutrop. *Eetika alused*. Seminare aitab läbi viia eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk.
- Margit Sutrop. *Teaduse eetika ja metodoloogia*.
- Margit Sutrop. *Ärieetika*.
- Külli Keerus. *Praktiline eetika*.

ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS

Uued taotlused

Vabaihenduste Fond ja väärtusarendus: Teaduse ja Kultuuri Sihtasutus Domus Dorpatensis esitas koostöös TÜ eetikakeskusega Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide raames loodud Vabaihenduste Fondi konkursile projekti „Väärtusarendus kodanikuühiskonna toetuseks „Ühiste väärtuste otsinguil““. Projekti eesmärgiks on sallivuse kui väärtuse edendamine kodanikeühenduste tegevuse kaudu: vabaihenduste rolli tugevdamine ühiskonnas, nende väärtusalase tegevuse toetamine ning ühtse võrgustiku loomine riigi- ja erasektoriga. Projekti kavandatav kestus: aprill 2008 - aprill 2010. Vabaihenduste Fondist taodeldud summa: 500 000 krooni.

Taotlust kahjuks ei rahuldatud.

Väärtusarendustegevused 2008. Koostööleping Haridus- ja Teadusministeeriumiga, mille alusel ministeerium tellib TÜ eetikakeskusele käesoleval aastal mitmeid tegevusi riikliku väärtusarendusprogrammi (2009-2013) ettevalmistamiseks. Projekti raames lindistatakse raadiosaateid „Ööülikooli“ raames, koostatakse 4 kogumikku (patriotism, kõlbeline kasvatus, väärtuskasvatuse alustekstide antoloogia, eetilised valikud Jaan Krossi teostes), korraldatakse 4 avalikku üritust (õnne konverents, väärtuskonverents, väärtuskasvatuse seminar, loometöö konverents) ning viiakse läbi 2 väärtustega seotud uuringut (sotsioloogiline küsitlus, dots Pille Valk; kommunikatsioonialased videouuringud lasteaias, dots Halliki Harro-Loit). Samuti täiendatakse lepingu raames väärtusarenduse infrastruktuuri (eetikaveeb, TÜ eetikakeskuse raamatukogu). Projekti periood: 01.04.-31.12.2008. Summa: 2 300 000 EEK.

Jätkuvad toetused

- **SA Keskkonnainvesteeringute Keskus „Keskkonnaeetika võtmetekstide kogumik“**. Projekti kestus 01.09.2006-31.08.2007, 117 100.- EEK.
- **Swiss-Baltic Net kaheaastane projekt koostöös Berni ülikooliga** kahe doktorantide workshopi korraldamiseks ja kogumike väljaandmiseks. Kestvus: 2007-2008, 51 262.- CHF.

Interdistsiplinaarsed kollokviumid ja ettekanded

Eetikakeskuse interdistsiplinaarsed kollokviumid ja seminarid on pühendatud eetikale ning ka laiematele filosoofilistele probleemidele. Ettekandeid peavad nii Tartu Ülikooli teadlased kui ka külalisesinejad.

- Sándor Karikó (Szegedi Ülikool, Ungari). *The Collective Memory in Post-Stalinist Societies: Guilt and Forgiveness in Transition*. 13.06.2007.
- Märt Pöder (Tartu Ülikool). *Kõlbluskasvatuse täiustamine ja selle loomulikud piirid*. 31.10.2007.

- Jaana Vaasama (Soome Instituut). *Väärtuskasvatus Soome koolis*. 08.11.2007.
- David McLellan (Goldsmith College, London). 2 loengut kursuse *Noore Marxi filosoofia* raames.
- Pille Valk (Tartu Ülikool). *Kõlbluskasvatus Eesti koolis*. 06.12.2007.
- Siim Raie (Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda). *Majandus ja väärtused*. 22.01.2008.
- Aive Pevkur (Riigikantselei). *Väärtusarendus avalikus sektoris ja riigi väärtused*. 30.01.2008.

Eetikaveeb

Hasartmängumaksu Nõukogust saadud toetus **Riikliku Eetikaalase Dokumentatsiooni-, Kommunikatsiooni- ja Informatsiooni Keskuse (REDIKK)** ülesehitamiseks. Projekt kestis kolm aastat, kogusummas 900 000.- EEK. Eetikaveeb viidi üle uuele funktsionaalsusele ja kujundusele, loodi juurde uusi teemavaldkondi ning täiendati olemasolevaid. Käivitus koostöö Eesti Raadio ühe populaarseima saatesarjaga – „Õöülikooli” raames lindistatud vestlused õnneliku elu muustritest on üleval eetikaveebis. Viimase uuendusena avati eetikaveebi lugejatele võimalus kommenteerida aktuaalseid eetikaküsimusi – vt avalehe rubriiki „Kuumad teemad”. Eetikaveebi täiendamist jätkatakse UNESCO projekti ja HTM-i lepingu raames.

Tõlkekogumik „Keskonnaetika võtmetekste“

20. juunil 2008 toimus TÜ botaanikaaias TÜ eetikakeskuse ja Jakob von Uexkülli keskuse poolt välja antud tõlkekogumiku „Keskonnaetika võtmetekste“ esitlus. Esitlusel pidas ettekande TÜ filosoofia ja semiootika instituudi teadur dr Paul McLaughlin „Why and how one should teach environmental philosophy?” ning sõna said raamatu koostajad Aire Vaher, Riste Keskspaik ja Külli Keerus. Esitlusele järgnes seminar, kus mõtteid keskkonnateemal avaldasid eri organisatsioonide esindajad.

Presidendi esseevõistlus

Vabariigi President kuulutas 23. veebruaril välja esseevõistluse „**Millises Eestis ma tahan elada?**”. Tõid oodati jüripäevani ning võitjate austasustamine toimus Kadriorus, 22. juunil 2007. Esseevõistluse korraldamise mõte pärineb Presidendi Mõttekoja liikmelt, TÜ eetikakeskuse juhatajalt prof. Margit Sutropilt. Presidendi Mõttekoja liikmed olid nõus olema esseevõistluse žüriis. Võistlust aitasid lisaks eetikakeskusele ja mõttekojale korraldada Vabariigi Presidendi Kantseleid, ajakiri Akadeemia ja Haridus- ja teadusministerium. Konkursile laekus 326 võistlustööd. Valik paremaid avaldati kogumikus „Millises Eestis ma tahan elada? Vabariigi Presidendi esseevõistlus 2007” Kogumiku esitlused toimusid 10. oktoobril Pärnus Presidendi kärajate raames ning 2. novembril Tartus Haridus- ja Teadusministeriumi suures saalis, kus toimus kodanikualgatuse konverents „Kuidas saan mina Eesti arengule kaasa aidata?” (esinesid Mall Hellam, Avatud Eesti Fond; Kristo Kübar, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit; Martin Saar, ühendus Tegusad Eesti Noored). Vt <http://www.eetika.ee/essee2007>

Kooliõpilastele suunatud üritused

- Eetikakeskus aitas läbi viia õpilaste vabariiklikku **filosoofiaolümpiaadi**, mis toimus 3.-6. aprillil Tartus.
- 2007.a sügissemester kuni 2008.a. kevadsemester toimus Tartu Ülikooli teaduskooli veebipõhine **filosoofiakursus gümnaasiumiõpilastele**.

KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE

Kirjastamistegevus

- 2007. aasta oktoobris ilmus esseevõistluse kogumik „**Millises Eestis ma tahan elada? Vabariigi Presidendi esseevõistlus 2007**”. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Ilmumas on:

- **Keskkonnaeetika** võtmetekstide kogumik.

Raamatukogu

Jätkus eetikakeskuse raamatukogu täiendamine. Koos filosoofia osakonna teostega on raamatukogus hetkel **ca 5000 teavikut**, mis on kantud ka Eesti raamatukogude elektroonilisse kataloogi ESTER. Põhirõhk on õppe- ja teadustegevuseks vajalikul kirjandusel. Raamatukogu komplekteerimisel on kaasa aidanud mitmete teaduskondade spetsialistid (filosoofia teaduskond, õigusteaduskond, sotsiaalteaduskond jm). Jätkub ka ajakirjade tellimine, nendest *Hastings Centre Report*, *Journal of Mass Media Ethics* ja *Environmental Ethics* on Eestis avalikkusele kasutamiseks kättesaadavad ainult eetikakeskuse raamatukogus.

TÖÖTAJAD

Prof Margit Sutrop on eetikakeskuse juhataja alates selle loomisest 2001. aastal. Eetikakeskuse ülesehitamine on olnud tema südameasjaks alates Tartu Ülikooli naasmisest 2000. aasta septembrist, kui ta valiti praktilise filosoofia korraliseks professoriks. Uurimisteemad: vara-uusaegne ja kaasaegne moraalifilosoofia ning bioetika.

Triin Paaver töötab eetikakeskuse koordinaatorina alates 2006. aasta maist. Triinu tööülesannete hulka kuulub eetikakeskuse igapäevaelu korraldamine ja arvepidamine ning prof Sutropi igakülgne assisteerimine. Triin lõpetas Tartu Ülikooli semiootika ja kulturoloogia eriala 2006. aastal (4+2).

Kristi Lõuk töötab eetikakeskuses 2003. aasta veebruarist. 2006. aasta augustist on Kristi eetikakeskuse projektijuht. Kristi on lõpetanud filosoofia osakonna 2002. aastal (BA). Lõpetamist ootab privaatsuse kui väärtuse teemaline magistritöö TÜ filosoofia osakonna juures. Kristi on eetikakeskuse nõukogu liige. Alates jaanuarist 2007 on Kristi TÜ inimuringute eetika komitee liige.

Aire Vaher töötab eetikakeskuses alates 2003. a oktoobrist. Tema põhilisteks ülesanneteks on külastajate teenindamine raamatukogus, raamatuandmete sissekandmine üle-eestilisse elektronkataloogi ESTER, elektroonilise laenutamise sisseviimine raamatukogus, filosoofia ja eetika õpetamise arendamine gümnaasiumiastmes ning keskuse töötajate igakülgne abistamine. Ta lõpetas filosoofia eriala (2004) ning alates 2007. a omab filosoofia õpetaja kutset.

Kadri Lutt töötab eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta augustist. Tema peamisteks tööülesanneteks on eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja raamatukogu komplekteerimine. Kadri on lõpetanud TÜ filosoofia osakonna 2006. aastal (BA) ning õpib praegu kirjaliku tõlke magistrantuuris.

Laura Lilles töötab eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta septembrist. Tema tööülesanded on eetikaalase veebilehe komplekteerimine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Laura on lõpetanud TÜ usuteaduskonna 2004. aastal (BA) ja õpib edasi magistrantuuris.

Mari-Liis Tina töötab eetikakeskuses referendina alates 2006. aasta märtsist. Mari-Liisi tööülesanneteks on eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja arendamine, teadusteema täitmiseks vajaliku materjali koostamine, osalemine eetikakeskuse projektide ja ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning muud jooksvad ülesanded. Mari-Liis on kirjanduse ja rahvaluule kolmanda kursuse üliõpilane.

Mats Volberg töötab eetikakeskuse referendina alates 2007. aasta maist. Tema tööülesanded on eetikakeskuse ja filosoofia osakonna veebilehtede haldamine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Mats õpib praegu TÜ filosoofia osakonnas bakalaureuseõppe teisel aastal. ning filosoofia osakonna väljaande *Studia Philosophica* tegevtoimetaja.

Riin Sirkel töötab juunist eetikakeskuse projektijuhina. Riinu ülesandeks on juunist septembrini riikliku väärtusprogrammi eelnõu teksti koostamine, programmi teostajate, siht- ja sidusgruppide väljaselgitamine ning konsultatsioonide pidamine.

Triin Pisuke töötab eetikakeskuse projektijuhina alates juulist. Triinu tööülesanneteks on väärtuskonverentsi ning detsembris toimuva väärtuskasvatuse seminari korraldamine, ööülikooli loengusarja esinejate leidmine ning väärtusprogrammi raames plaanitavate kogumike koostamise ja väljaandmise koordineerimine. Samuti on Triinu ülesandeks tegeleda eetikaportaali arendamisega ning käivitada väärtusarendusprogrammi foorum eetikaveebis.

Katrin Velbaum töötab eetikakeskuse projektijuhina (0,5 kohta) alates juulist. Katrin koordineerib kogumiku „Väärtused hariduses” koostamist, tegeledes kogumiku praktiliste näidete osaga. Tema ülesandeks on suhelda koolidega ning väärtusi edendavate MTÜ-dega ning intervjuuerida haridustöötajaid, kes oma koolides väärtusarendusega tegelevad.